

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Tudi naša obletnica

V novembru so minula štiri leta, odkar se je ustanovila v Sloveniji nova delavska organizacija. V oktobrski številki »Bodočnosti« beremo, da se je takrat zbralo v neki sobi Gospodarske zveze sedem mož in fantov, ki so sklepili ustanoviti to novo delavsko organizacijo, ki si je dala ime »Zveza združenih delavcev«.

S tem korakom se je pričel boj proti Jugoslovanski strokovni zvezi na delu, ki je do tedaj tiel le v najožjem krogu. Kot priprava za ta korak so bili poprej že številni napadi na JSZ po raznih mesečnih revijah, tednikih in tudi dnevnikih. Po ustanovitvi te nove centrale pa se je prenesel boj na deželo po posameznih vaseh in obratih.

Ta korak so prizadeti ljudje utemeljevali nasproti javnosti z opravičilom, češ da je JSZ zapustila svoja katoliška in krščanska načela in se preveč približala miselnosti brezverskega marksizma in da je s tem podana nevarnost za krščansko delavstvo, da zapade veri nasprotni ideologiji.

Naše članstvo pa je ta korak proti JSZ dobro razumelo in se postavilo v odločno obrambo za JSZ prav povsod. Razumelo je delavstvo prav dobro, da gre tu za osnovna načela krščanskega delavskega gibanja, ki jih je položil vanj njegov ustanovitelj dr. Janez Ev. Krek. To načelo pa ni bilo nič drugega, kot zahteva, da ostane delavsko gibanje svobodno in neodvisno. Ne sme delavsko gibanje uravnjavati svojega delovanja po kaki drugi, širši skupnosti, v tem primeru politični, ampak nasprotno, po potrebah delavskega gibanja se mora uravnjavati vsaka druga skupnost. Saj delavsko gibanje predstavlja jedro socialnega vprašanja in kot tako mora biti osrednja točka vsake širše skupnosti, v katero bi naj tudi ono spadalo. Delavsko gibanje podrediti kakemu drugemu činitelju, pa se pravi, izogniti se socialnemu vprašanju pri jedru in ga reševati le po potrebi in miselnosti tistih ljudi, ki imajo vodstvo širše skupnosti v rokah, v tem primeru le v krogu političnega gibanja. Osnovna pogoška v tem je ta, da delavsko gibanje na ta način ohromi in ni več zmožno slediti potrebam časa.

Vse to je imelo pred očmi naše članstvo, ki je z velikimi žrtvami gradilo krščansko delavsko gibanje v duhu dr. Kreka. V JSZ pa je živa skupnost članstva, ki prav dobro ve, za kaj se bori. Današnja kapitalistična miselnost, ki se je tako zagrizla v srca vseh ljudi, da je prav za prav že odvzela človeku pravi pojem božjega stvarstva, odreka človeku vsako pravico do dostojnega življenja in dostojanstva. In prav v teh časih je delavsko krščansko socialistično gibanje v prvi vrsti poklicano, da bide neizprosno boj proti tej nekrščanski miselnosti današnjega časa. S takim pozitivnim delom, ki je v korist zdravemu socialnemu napredku v človeški družbi, bide istočasno naše gibanje boj tudi z vsemi negativnimi pojavi v različnih delavskih gibanjih, torej tudi z marksizmom. Kajti če ne bo krščansko delavsko gibanje vršilo danes svoje dolžnosti tako kot je treba, bodimo prepričani, da bodo to delo vršili drugi. Prav zaradi tega je bilo vsako obdolževanje JSZ s komunizmom in marksizmom naravnost smešno, ko pa je resnica samo nasprotna, in moramo bomo še prav kmalu lahko ugotovili, da so prav ti, ki so JSZ obmetavali s tem očikom, ravno sami največ pripomogli porastu negativnih socialnih pojavov.

Z. S.

Katoliška skupnost

V šesti številki letošnjega letnika »Dejanja« je Catholicus postavil trojno bistveno vez katoliške skupnosti, ki jo je zgostil v tri aksiome: izpovedanje iste vere, prejemanje istih zakramentov in priznanje iste vrhovne cerkvene oblasti. Ti trije aksiomi morejo obstajati kot trdna in edino sprejemljiva osnova prave in resnične katoliške skupnosti. Katoliška skupnost, ki temelji in vključuje ta tri spoznanja, more tudi objeti katoličane in jih družiti v resnično občestvo, ki živi in utripa s časom in potrebami, ki se v časovnem prostoru postavljajo. O taki katoliški skupnosti veljajo Kristusove besede: »Veter veje, koder hoče, in njegov glas slišiš, pa ne veš, odkod prihaja in kam gre: tako je z vsakim, ki je rojen iz Duha.« (Jan. 3, 8.) Ta priлика ni veljala le za katoličane prvih stoletij, za katoličane katakomb, temveč prav tako dosledno velja za naš čas in našo dobo. Katolicizem katakomb je svet in tedanja družbo zamajal prav zato, ker je nosilec nauka — katoličane — družila zavest žive in dejavne katoliške skupnosti. Tem katoličanom je bil katolicizem resnično religija, ki vsakega posameznika v njegovi notranjosti, vesti obvezuje ob vsakem posameznem dejanju in besedi. Danes pa vedno bolj postaja ta katoliška skupnost, ki je imela svoje jedro v verovanju, včasih celo fraza brez vsake vsebine, brez vsakih obveznosti.

In zdi se mi, da je prav tako, kakor z

boleznijo v hiši, tudi s problemom katoliške skupnosti. Catholicus je zapisal: »Kadar je bolezen v hiši, ljudje največ govorijo o zdravju«. Prav tako bo precej trdno držala trditev: kadar se katoliška skupnost krha in gnije, radi največ govorijo o njej in v njenem imenu sodijo in razsojajo.

Zgoraj smo postavili bistvene aksiome katoliške skupnosti. Naslonitev in priznanje na ta načela, ki niso prav nič zamotana in ne zavisijo od svetne oblasti, je življenjske važnosti za obstoj in priznanje katoliške skupnosti. Prav tako je priznanje in urejevanje osebnega ali pa skupnostnega življenja po teh načelih edina norma, po kateri je mogoče o vključevanju v katoliško skupnost, njenem priznavanju in življenju v njej soditi.

Pri nas na Slovenskem se je pa zgodilo čisto drugače. Vse življenje v katoliški skupnosti in tudi katoliško skupnost samo, so naši slovenski tako imenovani »pravoverni katoličani« od Mahničevega zrla le z zorišča zunanje organizatorično-politične skupnosti. In priznavanje k takšni skupnosti je bilo navadno edino merilo katol. življenja in mišljenja. Takšno pojmovanje, ki je popolnoma razumljivo zloraba katoliške skupnosti, je na Slovenskem katoliško skupnost, kakor sem jo začrtal zgoraj, zatajilo in črtalo iz življenja in ustvarilo nek privid katoliške skupnosti, tako imenovano »katoliško skupnost«.

Papež Pij XI. je lansko leto (1. aprila 1938) v vatikanskem radiju takšno pomenjanje grajal, ker bi, kakor pravi, »to moglo zelo občutno oslabiti pravi katoliški duh, gorečnost in pobožnost med mladino in tako s tiskom kakor živo besedo popačiti nežnost njene vesti; z eno besedo, tako delo bi zmanjšalo popolnost krščanskega življenja in apostolat prave katoliške akcije, h kateremu so poklicani vsi katoličani, posebno pa še mladina.«

Danes po vsem tem, kar se je s katoliško skupnostjo godilo od Mahničeve dalje pri nas na Slovenskem, popolnoma dobro razumem strah mnogih katoličanov, ki skušajo vsako jasno besedo obsoditi za komunizem ali pa vsaj marksizmu sorodno, kajti trdno sem s Catholicusom prepričan, da se moč in življenjska sposobnost prave in resnične katoliške skupnosti preizkusi šele ob času preganjanj. »Zgodovina in sodobnost nam potrjujeta, da se v takih trenutkih mnogo bolje izkažejo v zvestobi katoliškega prepričanja tisti katoliki, ki tudi v dobi svobode niso videli glavnega ideala katoliške skupnosti v politični »udarnosti« in »discipliniranosti«, dočim so drugi v nesvobodi i versko i politično zmedeni« (Catholicus: »Katoliška skupnost« — Dejanje 1939).

Prav nič nam ne bodo pomagale duhovne vaje, javna katoliška zborovanja, organizacije z disciplino in verskim življenjem, brošure in vse podobno, če pa naša »katoliška skupnost« kot celota v svojih dejanjih, metodah in tudi po svoji orientaciji in sredstvih, s katerimi se skuša uveljaviti, sploh ne pozna duha in bistva askeze, t. j. »odpovedi, duhovnega uboštva, pripravljenosti na žrtve in na preganjanja«, kakor je duha askeze pravilno in dobro označil Catholicus. Vprašanje je seveda, koliko smo vsi skupaj za takšen čas katakomb zreli in vredni. Vendar pa mora resnična verska vzgoja in vzgoja za resnično katoliško skupnost nujno vsebovati vzgajanje k duhovnemu junaštvu.

Za pravo katoliško skupnost je treba vere in življenja po tej veri. Ti dve dolžnosti pa nam nalagata osebno in javno izpovedovanje te vere. Takšno življenje je šele pravi apostolat. Ta apostolat je tudi dolžnost katoliške skupnosti, ki mora biti takšna, kakor sem jo zgoraj in ob bežnem pogledu na slovensko katoliško skupnost, v grobih črtah zarisal in naznačil. Dolžnost vsakega katoliškega človeka pa je, da v tej smeri in tem spoznanju živi, dela in gradi.

Musek K. Vitko.

Vsak zaveden delavec — član JSZ mora imeti »Delavski koledarček« za leto 1940, ki ga je izdala JSZ. Cena je vkljub velikemu obsegu samo 8 din. Dobite jih pri skupinskih odborih ali pa pri centrali JSZ v Ljubljani.

Protidraginjsko zborovanje v Celju

Svobodne strokovne organizacije so sklicale protidraginjsko zborovanje v Narodnem domu, ki so se ga v polni meri udeležili celjski delavci in nameščenci. Velika dvorana Narodnega doma je bila polna udeležencev, med katerimi smo opazili tudi državne nameščence in zastopnike drugih poklicev. Na zborovanju so govorili Jože Golmajer, Jurač Jože, Jaka Vodopivec, resolucijo pa je bral in obrazložil Josip Petejan. Zborovanje je vodil tov. Pibrove. Številni zborovalci so govorom pazljivo sledili. Sicer pa je bila vsebina vseh tako življenjsko važna, da so bili udeleženci naravnost prisiljeni vztrajati do konca. Predvsem se je obravnaval položaj delavstva z ozirom na njihov zaslužek in na drugi strani potrošnjo. Na podlagi statističnih podatkov, ki povedo, da ima na priemer pri nas na Slovenskem 82.000 de-

lavcev in delavk dnevne plače do 28 din, se je moglo zlahka ugotoviti, da to komaj zadostuje za preživljanje samca. Kje so sedaj še družine s številnimi otroki? Tudi povprečna plača delavca je silno nizka, dočim je povprečna plača delavk (19 din) naravnost sramotna! Nič boljši ni položaj nameščenec. Govorniki so za izboljšanje prejšnjih razmer predvsem zahtevali zaščito od oblasti, na drugi strani pa je treba pozivati delovno ljudstvo k večji družitvi, po kateri šele more prav doseči svoje zahteve.

Celje, ki je znano kot najdražje mesto v Sloveniji, je s tem zborovanjem dokazalo, da hoče napraviti konec vsemu, kar teži delovnega človeka. Na zborovanju pa so se udeleženci spomnili tudi poljedelskega delavstva, obenem pa so zahtevali tudi izboljšanje minimalne mezde.

Toda, če gledamo na eni strani neizmerno množico ubogih, ki so zaradi raznih, od njih neodvisnih vzrokov v skrajni bedi, na drugi strani pa toliko drugih, ki se brez mere zabavajo in trošijo ogromne vsote za popolnoma nepotrebne reči, ne moremo, da ne bi z boleščjo izpovedali, da mnogi niti ne izpolnjujejo zares zapovedi pravičnosti, niti ne razumejo, kaj zahteva krščanska ljubezen v vsakdanjem življenju. — (Divini Redemptoris.)

Dohodki delavcev in sedanja draginja

Anketa delojemalcev in delodajalcev v torek 5. decembra na kraljevski banski upravi

Spričo izrednega položaja, v katerega je zašlo delavstvo in nameščenstvo zaradi podražitve cen najnujnejšim življenjskim potrebščinam, so svobodne delavske strokovne organizacije predlagale Zbornici za TOI, da bi se naj čimprej sestali zastopniki delodajalcev in delojemalcev na razgovor o zvišanju plač delavcem in nameščencem v Sloveniji. Prepis te vloge so strokovne organizacije poslane v vednost tudi kraljevi banski upravi s prošnjo, naj oblast to akcijo podpre.

Kraljevska banska uprava je nato na podlagi uredbe o minimalnih mezdah sklicala za torek 5. decembra anketo, na katero je pozvala zastopnike delojemalcev in delodajalcev. Anketo je vodil načelnik oddelka za socialno politiko g. Kosi. Anketi so z delojemalske strani prisostvovali vse delavske strokovne organizacije in Delavska zbornica. JSZ je zastopal tajnik J. Rozman. Delodajalsko delegacijo je vodil in ji predsedoval generalni ravnatelj TPD g. Skubec s tajnikom dr. Golio in g. Plessom poleg drugih delegatov.

Zastopnik bana g. načelnik Kosi je v uvodu ugotovil, da so se cene življenjskih potrebščin občutno podražile in je zato treba zaslužke delavcev in nameščencev zvišati. Poleg tega je potrebno, da se zviša tudi minimalna mezda. Oblast bi želela, da se ji ne bo treba posluževati uredbe in apelira, da bi se naj to vprašanje uredilo v sporazumu s prizadejimi interesenti.

Nato je podal daljše poročilo zastopnik Delavske zbornice referent Jurij Stanko. V referatu ugotavlja zbornica težak položaj delavcev in nameščencev. Ugotavlja, da ni namen razprave določiti kakšne naj bodo plače, ker to je stvar strokovnih organizacij in delodajalcev na terenu. Predlaga draginjsko doklado, ki bi se naj zviševala primerno draginji. Nato je v imenu Delavske zbornice predlagal:

I.

1. Cene najvažnejšim živilom naj se maksimirajo in uradno določijo; z intervencijsko politiko pa je treba poskrbeti, da bodo ta živila po maksimalni ceni v zadostnih količinah na razpolago.

2. Ravnateljstvo za prehrano in Privilegirana izvozna družba naj nastopata na tržiščih kot kupec le v kolikor to dopuščajo tržne razmere. Kadar spekulacija cene nedopustno dviga, naj nastopa kot prodajalec.

3. Ne samo v mestih ter krajih, kjer je sedež okrajnega glavarstva, ampak tudi pri vseh občinah s razvito industrijo ali obrtjo, naj se ustanove odbori za pobijanje draginje, v katere naj bo imenovan tudi predstavnik konsumentov na predlog DZ.

4. Pri kraljevski banski upravi naj se ustanovi »Banovinski odbor za pobijanje draginje«, ki naj bo posvetovalen organ banske uprave za enotno delo na tem polju. V ta odbor naj prideta tudi dva zastopnika delavcev in nameščencev. Odbor naj takoj sestavi vse potrebno za ugotavljanje draginjskih sprememb in se naj potem po indeksu plače avtomatično spreminja.

II.

Glede na to, da je indeks cen živil narasel za 14,6% do 17,5%, naj sklone anketa, da naj delodajalske organizacije pozovejo vse svoje delavce in nameščenke za čas izrednih draginjskih razmer, da uvedejo posebne draginjske doklade, in sicer:

1. Za mesec december v višini 20% brutto izplačanih zneskov za zaslužke do 1000 din, 15% za zaslužke do 2000 din in 10% za zaslužke nad 2000 din. V to doklado se vštejejo vsi tekom novembra odobreni poviški plač na račun draginje.

2. Ako bi se draginja v decembru odnosno v naslednjih mesecih po indeksu spremenila navzgor ali navzdol za dva ali več odstotkov, se temu odgovarjajoče v prihodnjem mesecu zviša ali zniža draginjska doklada, vendar plače z doklado vred v nobenem primeru ne smejo pasti pod nivo plač z dne 1. novembra 1939.

III.

Prav tako pa naproša anketa g. bana dr. Natlačena:

1. da se zvišajo sedaj v dravski banovini minimalne mezde za 20%, t. j. povprečno za 0,50 din na uro;

2. da se naj posluži odredb iste uredbe in predpiše minimalne mezde za: a) zasebne nameščenke in trgovske po-

močnike; b) one skupine kvalificirane delavstva, za katere bi to zahtevale zainteresirane delojemalske, odnosno delodajalske organizacije;

3. da predloži g. ministru za socialno politiko z ozirom na znatno spremembo gospodarskih razmer predpis nove osnovne mezde, in sicer za 3 din na uro.

Anketa naproša kraljevo vlado naj upošteva tudi izredno težki položaj aktivnih in upokojenih državnih, banovinskih in javnih nameščenec, kakor tudi delavcev državnih podjetij, ki jih je draginja prav občutno prizadela, in odobri odgovarjajoče zvišanje njihovih prejemkov in pokojnin.

Po referatu zastopnika Delavske zbornice je prosil za besedo tajnik JSZ tov. Rozman. Zastopnik delodajalske skupine dr. Golia pa je takoj protestiral in zahteval, da se pri govornikih upošteva pariteta. Predsednik je ta predlog osvojil in je tako dobil besedo generalni ravnatelj TPD Skubec. Predlagal je prekinitev ankete, da se bodo zastopniki delodajalcev o predlogih, ki jih je predložil zastopnik Delavske zbornice, posvetovali.

Po kratkem posvetovanju je dal v imenu delodajalske skupine sledečo izjavo:

Podatki o plačah delavcev, ki jih navaja referat Delavske zbornice, so vzeti na podlagi zavarovanih mezd. Faktične mezde so seveda višje, tako so povprečni zaslužki delavcev pri KID 62 din dnevno, pri TPD 48 din, za kvalificirane celo 60 din dnevno.

Kar se tiče indeksa, se ta lahko sestavi na različne načine. Indeks cen Narodne banke za cene na drobno v Ljubljani kaže porast za 7 točk, t. j. 8%, ko n. pr. kaže indeks Delavske zbornice porast za 15%. Točno merilo je pri tem izključeno.

Glede splošnega zvišanja mezd je to nemogoče n. pr. v stavbi industriji. Ta sklepa pogodbe za daljšo dobo, prav isto je z državnimi dobavami. Tu je cene nemogoče spreminjati. Poleg tega je to nemogoče tudi zaradi tega, ker so podjetja zelo različna, nekatera prenesejo zvišanje, nekatera pa sploh ne. Več podjetij pa je itak mezde svojemu delavstvu že zvišalo.

K prvi točki predloga Delavske zbornice, pravi, da bi bilo to mogoče, ako bi veljalo za vso državo, kar pa je povsem izključeno, ker nimamo zato potrebnega aparata. Zato te oblike delodajalci ne morejo sprejeti.

Enakega mnenja z Delavsko zbornico pa so v drugi točki glede »Prizada« in je v resnici povsem neupravičen dvig cen onih predmetov, ki jih imamo v naši državi v izobilju. Ta stvar bi bila še nekoliko opravičljiva, ako bi imel kaj od tega naš kmet, toda to zvišanje cen so povzročili spekulanti, kakor tudi Prizad.

Tudi v tretji točki so enakega mnenja in je prav, da bi se osnovali povsod protidraginjski odbori, v katerih naj bodo producenti in konzumenti paritetno zastopani.

Prav tako se povsem strinjajo s četrto točko, ki predlaga, naj se ustanovi pri kraljevski banski upravi »Banovinski odbor za pobijanje draginje«. Niso pa enakega mnenja glede indeksa — ker more to voditi samo do večnih sporov. Tudi druge države so imele uveden indeksni sistem zvišanja in prilagajevanja mezd, pa se to ni obneslo. Gospodarstvo se ne da unificirati.

Pete točke, v kateri se predlaga zvišanje plač, pa ne morejo sprejeti. V imenu delodajalske skupine je dal generalni ravnatelj g. Skubec izjavo, da bo Zbornica za TOI pozvala vse svoje člane, naj v okviru svojih zmogljivosti prilagodijo plače svojih uslužbencev sedanjim razmeram, v kolikor tega še niso storili.

Predloga, da bi se zviševale plače na podlagi porasta cen in indeksa, pa ne morejo delodajalci sprejeti.

Glede predlogov za kraljevsko bansko upravo so s točko prvo, glede zvišanja minimalne mezde, sporazumni s to pripombo, da se naj upoštevajo gotove izjeme.

Z drugo točko pod a) se strinjajo, da se predpišejo minimalne mezde za zasebne nameščenke in trgovske pomočnike po zaslišanju delodajalskih in delojemalskih strokovnih organizacij. Ne strinjajo se pa s tem, da bi se naj določile minimalne mezde tudi za kvalificirano delavstvo. Tu ni nobene potrebe.

Prav tako so enakega mnenja o tem, da se naj osnovna mezda zviša na 3 din na uro, ki naj velja za vso državo.

Prav tako se strinjajo z apelom na oblast, da naj olajša težak položaj državnega uradništva in mu primerno zviša dohodek.

Po izjavi zastopnika delodajalske skupine je dobil besedo tajnik JSZ Rozman, ki je pojasnil, da svobodne delavske organizacije niso zastopane v Delavski zbornici in zato tudi v njej ne morejo sodelovati. Prečital je izjavo, ki se glasi:

Podpisane delavske in nameščenke svobodne strokovne organizacije smatrajo, da so edino prave predstavnice delavcev in nameščenec, preko katerih branijo delavcem in nameščencem v sedanjih izrednih razmerah vrednost svoje delovne sile, ki je po narasli draginji nevarno ogrožena.

Delavci in nameščenici nimajo nikakega vpliva na ukrepe, ki naj se izdajajo proti draginji. Zato jim preostaja kot edino sredstvo za zaščito proti kvarnim vplivom draginje, le njihova naravna pravica in zahteva po sorazmernem zvišanju zaslužkov, ki bodo v skladu z njihovim gospodarskim in socialnim položajem.

Splošno je ugotovljeno, da so cene najnujnejših življenjskih potrebščin od leta 1935, v stalnem porastu, dočim so ostali zaslužki nespremenjeni, čim so povprečni zaslužki nasprotno celo v upadaju. Katastrofalen porast draginje v zadnjih mesecih pa je že itak preizkušnje zaslužke znižal daleč pod sedanjino točko in ogroža na celi črti najskromnejšo existenco delavcev in nameščenec ter njihovih družin.

Zaradi tega položaja je bila že dosedaj ogromna večina, posebno delavcev, pa tudi nameščenec, navezana na prehrano s ceninimi hranili (kruh, moka, ližol, krompir, mast, zelje). In ravno ta živila, ki so doslej v glavnem vzdrževala delavčvo življenjsko in delovno silo, so se pa tako podražila, da je nabava še teh življenjskih potrebščin v ogromni večini delavcem in nameščencem v zadostni meri onemogočena.

Z ozirom na to zahtevamo:

1. Da oblast nujno ukrene vse potrebno, da se prepreči porast cenam življenjskih potrebščin in z drakonimi kazenskimi odredbami prepreči vsako spekulacijo.

2. Da se nujno prilagode vsi zaslužki delavcev in nameščenec potrebnemu existenčnemu minimumu in sedaj nastalim draginjskim razmeram.

3. Nadaljna regulacija zaslužkov naj bi se izvršila z draginjskimi dokladami na ta način, da se ustanovi premična skala draginjskih doklad, ki naj bi se ravnala po cenah življenjskih potrebščin.

Ta skala naj se določi z indeksom potrošnje življenjskih potrebščin, katerega izdelajo zastopniki delodajalskih in delojemalskih organizacij s sodelovanjem oblasti.

Spričo te situacije zahtevamo, da oblast omogoči svobodnim delavskim in nameščenskim strokovnim organizacijam v njihovih prizadevanjih za izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja širokih delavskih in nameščenskih množic polno svobodo v njihovem delovanju in jih pri tem važnem delu tudi vsestransko podpre.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1939.

Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani. — Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani. — Narodna strokovna zveza v Ljubljani. — Zveza bančnih zavarovalnih trgovskih in industrijskih uradnikov Jugoslavije, podružnica, Ljubljana. — Zveza privatnih nameščenecv Jugoslavije, podzveza za Slovenijo v Ljubljani. — Slovenska nameščenska zveza, centrala v Ljubljani.

Nato je ugotovil, da položaj ni tako lahek, kot ga je predstavil zastopnik delodajalcev. Brez kakih posebnih indeksnih primerjav in ugotovitev je dovolj tvorno to nakazal naš tisk, ki je zadnje dni polnil cele kolone s vprašanjem draginje. Delavske strokovne organizacije so zadnje, ki bi hotele ta težak položaj licitirati zase! Časopisje, ki je ta položaj, v katerega smo zašli, slikalo, ni v službi delavskih strokovnih organizacij. Zato so svobodne delavske strokovne organizacije spričo težkega položaja, v katerega je pri tej draginji zašlo delavstvo in nameščen-

stvo, bile primorane, da so stavile Zbornici za TOI predlog za razgovore o zvišanju plač vsemu delavstvu. Na to vlogo ni bilo odgovora in smatramo za potrebno, da smo se danes zbrali, da o tem razpravljamo. Vsaj tako smo bili prepričani. Vendar pa vidimo, da gre samo za spremembo uredbe o minimalnih mezdah. Glede indeksa in ugotovitve cen — ter prilagoditve plač povišku draginje, pa menim, da ni res, da bi se to nikjer ne izvajalo. V Belgiji n. pr. imajo odbore, v katerih so zastopani delodajalci in delojemalci, ki določijo ceno produktom, pa tudi plače delavstvu na podlagi ugotovljenih indeksnih števil. Seveda plače našega delavstva še daleč niso take, da bi bilo kaj takega pri nas mogoče. Poudaril je še, da se strokovne organizacije dobro zavedajo važnosti in teže položaja in da so hotele delodajalce in oblast na to opozoriti, kajti ako bi prišlo do kakih težjih trenutkov, za to ne bodo prevzemale odgovornosti.

Tajnik Strokovne komisije g. Jakomin je še pojasnil, da svobodne strokovne organizacije vztrajajo na 30% zvišanju delavskih in nameščenskih mezd in da ni govora o tem, kar je predlagala DZ, da bi se namreč morale prilagoditi indeksu oziroma zvišale navzgor ali navzdol kakor bo rasla ali padala draginja vse do tedaj, dokler ne bo delavcu kot nameščencu zagotovljena vsaj existenci primerna plača.

Nato je govoril še zastopnik nameščenskih strokovnih organizacij tov. Vrančič, ki je prikazal, kako slabo so plačani naši nameščenici, čestokrat slabše kot navadni delavci. Svoje ugotovitve je podprl tudi s številkami.

V imenu nameščenskega odseka je prebral stališče nameščenskih strokovnih organizacij g. Košir.

Zastopnik kr. banske uprave g. Kosi je nato debato zaključil in ugotovil, da anketa ni imela namena kaj sklepati, marveč samo zaslišati obe strani, tako delodajalsko kot delojemalsko. Stavljena je bil predlog, naj se izvoli komisija, ki naj sestavi komunikate. V to komisijo so bili izvoljeni od delojemalske strani gg. Jurij Stanko, Kosem Drago in Košir. Za delodajalsko grupo pa generalni ravnatelj TPD dr. Skubec, dr. Pless in dr. Golia. Ta komisija je izdala o poteku in rezultatu ankete sledeče:

Službeno poročilo

o anketi predstavnikov delodajalskih in delojemalskih organizacij, ki se je vršila na poziv g. bana dravske banovine pri kr. banski upravi dne 5. decembra 1939 dopoldne o vprašanju prilagoditve delavskih in nameščenskih zaslužkov draginjskim razmeram.

Na anketi je predstavnik Delavske zbornice g. Jurij Stanko predložil izčrпно poročilo s konkretnimi predlogi. To poročilo so dopolnili še predstavniki poedinah delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

Po kratkem posvetovanju je v imenu delodajalske delegacije obrazložil g. podpredsednik Zbornice za TOI, generalni ravnatelj Rihard Skubec, stališče delodajalcev do delojemalskih predlogov. Anketa se je zaključila s temi uspehi:

Anketa je soglasna, da naj oblast in ostala pristojna mesta, zlasti Direkcija za prehrano in Prizad, pokrenejo čim učinkovitejše ukrepe, da se zajezijo draginjski val, pri čemer zlasti ugotavlja, da se je najobčutnejše podražilo baš ono blago, katerega imamo v naši državi v izobilju.

Anketa smatra, da naj se ne samo v mestih ter krajih okrajnega glavarstva, marveč tudi pri vseh občinah s razvito industrijo ali obrtjo ustanove odbori za pobijanje draginje v smislu obstoječe uredbe. Prav tako naj se ustanovi banovinski odbor za pobijanje draginje, ki naj ne bo le posvetovalni organ banske uprave, temveč naj razvije čim intenzivnejše delovanje na tem polju.

Predstavniki potrošnikov v te odbore naj se imenujejo iz delavskih oziroma nameščenskih vrst.

Zbornica za TOI bo priporočila vsem svojim pripadnikom, da v okviru stvarnih možnosti in upoštevajoč producijske razmere v posameznih podjetjih, prilagodijo zaslužke svojih nameščenecv in delavcev draginjskim razmeram, kolikor tega doslej še niso storili.

Anketa je obenem razpravljala o povišanju minimalnih mezd ter je osvojila soglasno mnenje, da naj se sedaj

Strokovna poročila

Mariborsko delavstvo proti draginji

V nedeljo 10. t. m. se je vršilo v veliki dvorani Sokolskega doma (prej Union) dobro obiskano delavsko zborovanje, ki so ga sklicale svobodne strokovne organizacije. Za Strokovno komisijo je govoril strokovni tajnik Vidovič Stanko, ki je v svojem govoru orisal težak položaj delavstva zaradi naraščajoče draginje. Draginja, ki je nastala zaradi izruha sedanje vojne v Evropi, je zadela najbolj delavstvo, dočim nekateri ljudje izrabljajo ta trenutek z navijanjem cen posebno onim življenjskim potrebščinam, ki jih delavec za svoje vsakdanje življenje najbolj potrebuje. Med drugim je omenil tudi draginjske odbore, ki so se zadnje čase ustanovili proti naraščajoči draginji, ki pa ne morejo stvarno vršiti svoje naloge, ker ni v njih zastopano delavstvo. Zaradi tega delavstvo odklanja vsako odgovornost za položaj, ki bi med delavstvom nastal zaradi naraščajoče draginje. Zahteval je, da se špekulantom — navijalcem cen življenjskih potrebščin ne predpišejo denarne kazni, ampak strog zapor ter se jim odvzame koncesije.

Za Narodno strokovno zvezo je govoril Kravos Vladimir, ki je v svojem govoru poudaril, da v teh resnih časih delavstvo nima nikake besede v svojih samoupravnih institucijah, koder bi se moglo braniti proti svojim izkoriščevalcem. V vseh teh ustanovah, posebno v Delavski zbornici, sedijo ljudje, ki do zadnjega časa niso pomenili popolnoma nič. Ti ljudje danes vodijo samoupravne delavske institucije, ne da bi vsaj malo razumeli delavsko strokovno gibanje, kaj šele, da bi razumeli oziroma poznali dejanske potrebe delavstva. Zaradi tega delavstvo potom svojih strokovnih organizacij odklanja vsako sodelovanje s takimi ljudmi. Delavstvo zahteva, da se čimprej razpišejo v te ustanove svobodne volitve, potom katerih naj delavstvo samo odloča in da zaupanje onim, ki naj te ustanove vodijo in upravljajo.

Za Jugoslovansko strokovno zvezo je govoril tov. Pestotnik Janez, ki je v svojem govoru navzočim obrazložil izigravanje delodajalcev obstoječe delavske zaščitne zakonodaje. Medtem ko vsakega izmed delavcev, ki si predzrne zahtevati svoje pravice na osnovi obstoječih zakonov, hitro označijo za prevratneža današnjega družabnega reda. V svojem izvajanju je tudi omenil neredbo o minimalnih mezdah, ki niti

malo ne odgovarja eksistenčnemu minimumu, ki bi zadostoval za preživljanje posameznega delavca. Zaradi tega naj se uredba popolnoma razveljavi. V uredbi naj se določi tudi 20% prebitek na akordno delo. Omenil je, da tudi uredba za starost in onemoglost ni v skladu z resničnimi potrebami delavstva. Nujno je, da se uredba izpopolni in da se 70-letna starostna doba zniža na 60 let. Med drugim je omenil, da podjetniki zahtevajo novelizacijo obrtnega zakona. Poudaril je, da se bo delavstvo odločno borilo proti vsaki spremembi obrtnega zakona, ki bi bila v škodo delavstvu.

Za strokovno zvezo gradbenih delavcev je govoril Horvat Alojz, ki je razpravljal o izigravanju uredbe o minimalnih plačah. V svojem govoru je tudi zahteval, da se mora uredba o prekrbovanju brezposelnih razveljaviti in uzakoniti nova, pri kateri naj sodelujejo svobodne strokovne organizacije, ki do dobra poznajo resnični položaj zaposlenega delavstva. Zaradi tega naj se za sezonsko delavstvo določi v novi uredbi iste določbe, kakor za ostalo delavstvo, ne pa tako, da bi v zimskem času od brezposelnih pod-

por bilo izvzeto ravno sezonsko delavstvo, ki prav v tem času potrebuje največ podpor.

Na koncu je Reberšek Karel prebral resolucijo, v kateri se zahteva, da je treba navijalce cen kaznovati ne z denarno kaznijo, ampak z zaporom. Resolucija tudi v podrobnem navaja spremembo delavske zaščitne zakonodaje, razpis volitev v delavske samoupravne ustanove, kakor tudi stroge sankcije za one delodajalce, ki bi te zakonodaje v polni meri ne izvajali. Resolucija je bila soglasno sprejeta in odposlana na vsa merodajna mesta. S tem je bilo to delavsko zborovanje zaključeno. Zborovanje je dalo od strani navzočega delavstva izraza, da delavstvo nikakor ne more nositi vse teže današnje draginje na svojih ramenih, ampak odločno zahteva, da del teh razmer, ki niso nastale po krivdi delavstva, prevzamejo oni, ki so vsa leta dobro služili na račun delavstva. Edino, kar si naj delavstvo zapomni, je to, da je le v organizirani skupnosti njegova moč. Dokler bo delavstvo stalo izven svojih svobodnih strokovnih organizacij, naj nikar ne pričakuje pomoči od nikoder. Tisti, ki pričakujejo svoje rešitve od drugega, se zelo motijo, in bodo zaradi tega svojega napačnega mišljenja zelo razočarani. Delavstvo tudi naj ne pričakuje rešitve od raznih političnih sprememb, ki bi mogoče v naši državi nastale. Delavstvo bo toliko imelo, kolikor si bo potom skupnosti samo priborilo.

Lep delavski sestanek

Tik ob italijanski meji pod vrhom Ratitovca je prijazna vasica Sorica. Že dr. Krek je kaj rad zahajal v ta kraj, bodisi da je prišel iz Selca ali pa iz Prtoveca. Da je bila Sorica dr. Kreku posebno pri srcu, priča še danes elektrarna, ki jo je napravil Sorčanom. Tu v tem tako oddaljenem kraju pa živi zares zavedno delavstvo, da je lahko vzgled marsikakemu podeželskemu ali pa mestnemu delavstvu. Skupina JSZ lesnega delavstva obstoja tu že nad 20 let in jo vodijo zavedni delavci nad vse zgledno. Le enkrat ali dvakrat na leto lahko obišče zastopnik centrale te naše tovariše, da se porazgovorijo o delu JSZ in njihovih težavah in važnih vprašanjih, pa kljub temu so ti tovariši zvesti člani svoje organizacije. Že večkrat se je sprotelo, da je hotela poskusiti svojo srečo kaka druga organizacija, v zadnjem času narodna delavska organizacija ZZZ, pa ni nič opravila. Oni so zvesti člani JSZ in bodo še dalje ostali, da rabimo te besede prav iz njihovih ust. Rekli so še to, da nam

organizacijo lahko prepovedo, duha pa nam ne morejo in ob pravem času se bomo zopet znašli skupaj.

Ko zgine sneg v pomladanskem času, vzamejo ti tovariši drvarsko orodje v roke in hajdi za kruhom po jelovskih gozdovih, v tržiške grape in vrhove, in bogve kam še. Z velikim trudom si služijo svoj kruh in skrbijo za to, da si za zimo prihranijo vsaj nekaj, da lahko preživijo svoje družine. Toda ta prihranek je kaj pičel, zato pa so zimski meseci večinoma čas stradanja in pomanjkanja. Dobro in potrebno bi pa bilo, da se za te ljudi preskrbi iz javnih sredstev kake stalne podpore, posebno pri Borzi dela. Kdor te tovariše vidi in opazuje njihovo življenje, potem šele vse, kako so važne razne uredbe in spremembe zakonov, in na licu mesta lahko ugotovi posledice izprememb, ki se morda pri uradni mizi ne opazijo.

V nedeljo 3. decembra so imeli ti naši zvesti tovariši svoj organizacijski sestanek. V prostorih gostilne Fajfar se je vklijud dežju zbralo okrog sto samih fantov in mož, tako da so napolnili obe gostilniški sobi. Sestanek je otvoril tov. Koder z običajnim pozdravom in dal takoj besedo predsedniku centrale JSZ. V daljšem govoru je predsednik poudaril potrebo strokovne organizacije, njen pomen in delo, njene naloge in dolžnosti članstva v skupnem delu. Zahvalil se je zborovalcem za njih zvestobo do organizacije in obljubil svojo podporo s strani JSZ njihovi skupini. Drugi govornik je bil dr. Jože Pokorn iz Škofje Loke. Prav lepo in razumljivo je razložil v kratkih obrisih pomen socialne zakonodaje, predvsem pa novo starostno zavarovanje. Po končanem sestanku, ki ga je zopet zaključil skupinski predsednik tovariš Koder, se je zahvalil obema govornikom, prav tako pa tudi navzočim, ki so prišli prav iz vseh okoliških vasi, tako iz Davče pa tja do Prtoveca in tovariš Kant celo iz Boh. Bistrice. Svojo udeležbo so obljubili celo Dražgošani, ki pa zaradi dežja seveda niso mogli priti.

Kako zelo potreben je bil ta sestanek, se vidi tudi iz tega, da so navzoči imeli vse polno vprašanj od svojih zasebnih zadev do skupnih delavskih. Na ta vprašanja jim je radevolje dal potrebne odgovore dr. Pokorn, za kar so mu bili vsi zelo hvaležni.

JSZ se v teh naših obmejnih slovenskih krajih zelo razveseljuje razvoja. Obljubili so tovariši, da bodo v kratkem ustanovili novo skupino v Davči, tako da bo vse gozdno in lesno delavstvo od Davče, preko Sorice do Bohinja in Dražgoš organizirano v JSZ, kar bo seveda velikega pomena ne samo za JSZ, ampak tudi za njih same, ker bodo tako lahko enotno nastopali za svoje pravice. Gozdarsko delavsko vprašanje je danes silno važno, ker so ti ljudje od vseh strani zapuščeni in odvisni le od svojega lastnega dela in delavske zavesti. Zato pa našim tovarišem pokretašem želimo pri njihovem naporu delu v organizaciji mnogo uspeha!

Boj proti komunizmu

V št. 49 »Delavske pravice« od 30. novembra t. l. sem objavil članek pod gornjim naslovom. Ker so stavki, »posebno pa še, če bomo še dolgo pošiljali med ljudi brošure, ki so kvalitetno zelo slabe in katoličana in resnega katoliškega dela nevedne« in »trdim, šla zaradi svoje nekvalitetnosti mimo ljudi in bo dosegla prav obratno, kakor so pa želeli izdajatelji«, — povzročili dvomno razlago, pojasnjujem, da sem pri kritiki v članku navedene brošure izvil citate iz papeške okrožnice »Divini Redemptoris« in sem se omejil le na razlago teh citatov. Prav tako nisem nikogar nameraval od branja brošure odvajati. Pokazati sem le hotel na smer resnično plodnega dela proti vsem negativnim elementom.

Musek K. Vitko.

Tečaj JSZ v Kranju

Ob zelo lepi udeležbi se je v nedeljo, dne 3. decembra vršil celodnevni tečaj za obratne zaupnike in funkcionarje krajev, skupin JSZ kranjskega okrožja.

Tov. Marinček je obrazložil pravice in dolžnosti delavca, ki jih ima iz bolniškega nezgodnega in starostnega zavarovanja. Tov. Pangeršič iz Vevče je pokazal, kakšne naloge in delo ima delavski obratni zaupnik. Njegovo poljudno in stvarno izvajanje je posebno dobro vplivalo na navzoče, kajti govoril je kot praktičen delavec, ki sam vrši funkcijo glavnega obratnega zaupnika že več let. Zato so bile njegove besede zelo prepričevalne, pa tudi vredne vsega upoštevanja.

Popoldne se je tečaj nadaljeval in smo predvsem obravnavali vprašanje sedanje draginje, kakor tudi vzroke, zakaj je ta draginja nastala.

Rečemo lahko, da je tečaj v vsakem oziru uspel. Navzoči so izrazili željo, da bi se slični tečaji priredili večkrat, ker bi tako dobili v delo in naloge strokovne organizacije več vpogleda in praktičnih nasvetov.

Mezdna pogajanja v podjetju Remec & Co na Duplici

V soboto 9. decembra tega leta smo imeli pogajanja v podjetju Remec & Co zaradi 25% zvišanja plač. Poleg tega je bilo treba urediti še vprašanje odpusta poročenih žensk in ureditve doklad delavcem za delo, ki ga opravljajo izven tovarne.

Podjetje Remec že nekaj let načenja vprašanje zaposlitve poročenih delavk. Stoji na stališču, da bi se morale poročene delavke posvetiti gospodinjstvu. V tem ima podjetje prav. Le tega ne pove, kako naj se gospodinjci z nezadostnimi sredstvi. Nobena poročena delavka, — vsaj v tovarni Remec je tako, — ne ostaja po poroki v tovarni zaradi sporta in zaradi tega, ker ji ne diši gospodinjstvo, ampak zaradi tega, ker mora. Gospodarske razmere jo k temu silijo. Moški zaslužijo v tovarni Remec povprečno 370 din na 14 dni. Meščec torej 750 din. Prav rade bi videle prizadete, da podjetje pove, kako naj družina izhaja s temi dohodki, zlasti še, če je navezana samo na zaslužek.

Stališče podjetja nasproti poročenim delavkam je pa nerazumljivo tudi zaradi tega, ker je naperjeno le proti delavkam, katerih možje so tudi zaposleni pri tem podjetju. Če je mož zaposlen drugod, ne dela podjetje pri taki delavki nobenega vprašanja. Kdo naj razume tako logiko?

Sicer se je dosegel na razpravi načelen sporazum, da bo podjetje v takih primerih zvišalo plačo možu. Do konca januarja 1940 mora biti rešeno vprašanje, za koliko odstotkov. Dokler pa to ni določeno, smatramo, da je to vprašanje še nerešeno.

Glede doklad se je dosegel tale sporazum:

Podjetje povrne vozne stroške, plača dnevnice, in sicer za Belgrad, Zagreb in Novi Sad 40 din, za ostale kraje izven Slovenije pa 35 din na dan. Poleg tega pa še 50 par na vsako delovno uro. Za Slovenijo znaša dnevica 30 din, za Ljubljano 18 din in vožnja. Do 10 km oddaljenosti od stalnega bivališča delavca ne plača podjetje nič.

Zvišanje plač je podjetje kratko in malo zavrnilo, češ da prodaja izdelke še po starih cenah in da ne zmore povijanja.

Delavstvo se seveda ne more zadovoljiti s takim zadržanjem in je ukrenilo nadaljnje ukrepe.

Poljedelsko delavstvo

Delavstvo, ki je zaposleno pri vseh vrstah kmetijske proizvodnje, je pri nas dokaj številno. Pripada mu okrog 80.000 oseb moškega in ženskega spola. Poljedelsko delavstvo je torej najmočnejša delavska stroka. Saj je zavarovanju zavezanega delavstva le petinko več. Več pa tudi ni zemljskih posestnikov, ki se preživljajo v pretežni meri s svojim posestvom.

Vendar je ta množica kmetijskega

delavstva brez vsakega vpliva in moči. Nihče se zanj ne zmeni. Nasprotno! Se omalovažuje in podcenjuje se! O njej govorijo kot da je ni. Posedujočiji sloj nastopa, kot da je on sam tisti, ki nam daje poljske pridelke. Nikdar se ne omenjajo tisoči, ki opravljajo nič manj težko in plodono delo. To pa samo zato, ker je ta množica — množica nemanicev, hlapcev in dekel, bajtarjev, kajzarjev, ki si služijo trdi kruh z najemnim delom v kmetijstvu.

Da, najemno delo in žuljave roke in usoda hlapca Jerneja so znamenja naših poljedelskih delavcev. Oni so in bodo, dokler bo naša zemlja, ker bomo težko kdaj prišli na njej do takega gospodarstva, da bi bili na njej vsi enakopravni in da ne bi bilo gospodarjev in hlapcev. Če pa je tako, je prav, da jim priznamo pravico do obstoja med nami in ne ravnamo z njim kot z »ne bodi ga trebac«.

Radi se pohvalimo s svojo prosvitljenostjo in napredkom. Toda kaj ima od tega poljedelski delavec? Bore malo ali nič! Na vasi še vedno popolnoma gospodari kmečki posestnik, kmečki delavec pa mora molčati kot je moral to pred Cankarjem in za Cankarja! Povejte samo eno običino na Slovenskem, kjer županuje poljedelski delavec? Ali ne bi bilo to nekaj nezaslišanega!

Poljedelski delavec je brez zaštite in brez zavarovanja. Zanj veljajo že zastarele določbe deželnih postav, ne varuje ga nobena zbornica. Delavska mu da lahko samo moralno podporo. Tisti, ki pravijo, da mora biti kmetijsko delavstvo samo pripraga kmetovalcem, so sami iztisnili delavstvo iz kmetijskih zbornic. Kdaj bo za poljedelsko delavstvo bolje? Nič prej, dokler mu ne priskoči na pomoč zavedni in strokovno organizirani delavec, ki mu bo edini mogel pokazati pot do pravice in do zmage.

veljavna minimalna mezda poviša za 0.50 dinarja, primerno upoštevajoč sedanje izjeme iz člena 3. veljavne uredbe.

Anketa tudi soglaša z mnenjem, da naj se osnovna minimalna mezda z veljavnostjo za vso državo določi na tri dinarje.

Anketa se je tudi sporazumela s tem, da naj se po zaslišanju pristojnih organizacij določi minimalne mezde tudi za zasebne nameščence in trgovske pomočnike.

Končno je anketa naslovila soglasni apel na kraljevsko vladu, da blagovoli upoštevati izredno težek položaj aktivnih upokojenih državnih, banovinskih in javnih nameščencev, kakor tudi delavcev državnih podjetij, ki jih je draginja prav občutno prizadela in odobriti odgovarjajoče zvišanje njih prejemkov in pokojnin.

*

Delavstvo je gotovo pričakovalo od ankete mnogo več. Toda izjave, ki so jih dali zastopniki delodajalcev, dovolj zgovorno govore, da se bo moralo delavstvo za vsako izboljšanje položaja boriti na terenu. Dokaz več, kako nujno potrebno je, da se delavstvo organizira in v organizacijah tudi vztraja, kajti le tako bo moglo govoriti in bo upoštevano.

Razgledi

Zanimanje za sklepe velikega fašističnega sveta, ki je zboroval prejšnji teden je bilo povsod veliko. Zanimanje je bilo še posebno veliko zato, ker je Italija zelo jasno pokazala, da se močno zanima za rusko-finsko vojno. Po svetu so poslušali dveurni govor zunanjega ministra in enourni govor Mussolinija. O vsebini govorov je prišlo malo pojasnil v svet. Iz sklepov fašističnega sveta je najvažnejši del, ki govori o tem, da Italija ne bo pustila na Balkanu nikakšne spremembe brez njenega sodelovanja. »Veliki fašistični svet poudarja, da direktno zanima Italijo vse, kar bi se moglo zgoditi ob Donavi ali na Balkanu, ker ima Italija s tem delom Evrope skupne meje na suhem in po morju. Te meje so se povečale po združitvi Albanije z Italijo.«

Veliki fašistični svet je sprejel važen sklep tudi na naslov Anglije in Francije: »Glede pomorskega prometa hoče Italija ta promet obvarovati na jasnem način in to zaradi svojega prestita in zaradi svojih življenjskih potreb.«

Sklepi fašističnega sveta so potrdili le dosedanje stališče Italije: ne odreči se nikakor povečanju Italije ob tej vojni; čakati, da pride za delitev plena najugodnejši trenutek.

Večje zanimanje Italije za Balkan so napovedali italijanski listi ob priliki zasedanja velikega fašističnega sveta. Italija je sedaj največja balkanska država in se brez nje ne sme nič dogoditi na Balkanu, so zapisali. Balkan, da je za Italijo življenjskega pomena, zato se bo italijanska politika še bolj zanimala za vse, kar se na Balkanu dogaja. Ponovno je bilo tudi zapisano, da Italija ne bo pustila, da bi Rusija razširila svoj vpliv na balkanske države. In kakšen bo položaj, če bo Rusija vendarle zahtevala, da se tudi njej da na Balkanu vpliv, ki ga zahtevajo spet njene interese? Poleg Rusije in Italije imajo »svoje interese« tudi še Nemčija, Anglija in Francija. Kako bodo vse te države te »svoje interese« razdelile med seboj? In kaj bodo pri razdeljevanju teh interesov ukrenile balkanske države same?

Finsko-ruska vojska se vrši pod težkimi razmerami na obeh straneh. Dnevi so kratki, sneži, prometne razmere so slabe; močvirja in globok sneg ovirajo naglo vojskovanje. Poročila z obeh strani si močno nasprotujejo. Rusi postavljajo na fronte zelo veliko premoč ljudi in vojnega materiala.

Finska prosi za pomoč male in velike države. Obrnila pa se je tudi na Društvo narodov, od katerega pa ne more pričakovati — nikake dejanske pomoči. V pozivu, ki ga je dala Finska na vse države, pravi: Ali bodo vse države na svetu mirno gledale, kako Finska polagoma preneha. V najkrajšem času potrebujemo novih vojakov in novega orožja! Finska računa zaenkrat pred vsem na pomoč Švedske, Norveške in Danske. Povsod se zbirajo prostovoljci za pomoč Finski. Italija je poslala na Finsko veliko

število letal, dovoljuje tudi zbiranje prostovoljcev in to bolj zaradi nasprotstva do Rusije kot zaradi zanimanja za Fince.

Švedska je v popolni pripravljenosti za vojno. Imenovala je že vrhovnega poveljnika in mobilizirala veliko število letnikov. Vlada razpravlja o tem, ali naj se takoj udeleži vojne proti Rusiji, ali naj čaka, če pride vojna nevarnost do nje.

Najzanimivejšo vest o podporah Finski je objavil angleški dopisni urad, ki je razširil novico, da Finsko z orožjem in strelivom podpira tudi Nemčija, nekdanja zaveznica Finske in sedanja zaveznica Rusije. To vest je objavil tudi ruski radio, kot poročilo o pisanju stockholmskih listov, ki so poročali, da je Nemčija poslala letala na Finsko in ponudila Finski še nadaljnjo pomoč.

Vojna na zahodu se vrši le v malem obsegu. Največ je še bitk v zraku in na morju, vendar do prave vojne tudi tu ne pride. Vojna napram Nemčiji je po svojem bistvu le gospodarska. Na zahodnih frontah v sedanjih črtah ni pričakovati odločitve. Zato imajo vse

nevtralne države prav, ako se boje, da bi se bojni spori prenesli na njihova ozemlja. V kratki dobi treh mesecev vojne so že utihnili dobromisleči optimisti, ki so nevtralnimi državam napovedovali vlogo opazovalcev in pridnih trgovcev. Bati se je, da bo od takega optimizma za vse le škoda in usodna nepripravljenost.

Zavezništvo z Nemčijo je Italija ponovno podčrtala ob zborovanju fašističnega sveta. Os Rim-Berlin je trdna. Ob tej priliki so francoski listi pojasnili zakaj Italija ni bila dolžna priti Nemčiji takoj na pomoč. Na koncu zavezniške pogodbe je bila dodana tajna klavzula, »da ima Italija vendarle pravico, da do leta 1942, ko se vrši svetovna razstava v Rimu, ne prime za orožje. Italijanski listi z velikimi naslovi objavljajo, da Nemčija priznava Italiji prvenstveno mesto v balkanski politiki in na Jadranskem morju.

Italija zahteva, da se njene pravice na Balkanu priznajo, potem bo pripravljena braniti sedanje stanje na Balkanu. Kako daleč gredo te pravice in kaj vse vsebujejo, zaenkrat časopisi in italijanski politiki ne povedo. Nekateri francoski listi so pisali, da bo Italija za primer, da bo Romunija morala razpravljati o odstopanju svojega ozemlja, posredovala tako, da bo Romuniji svetovala, da naj željam Nemčije in Rusije ugoti.

Po naših krajih

Celje

Vse člane, članice in prijatelje opozarjamo, da bo v sredo 20. decembra ob 8 zvečer v Delavski zbornici sestanek, na katerem bo predaval tov. Jurac o položaju slovenskega delavca. Pridite vsi!

Ljutomer

V nedeljo 10. decembra 1939 se je v Ljutomeru v prostorih gostilne Slavije vršil celodnevni tečaj za funkcionarje skupin Ljutomerskega okrožja JSZ. Tečaj je bil izredno dobro obiskan. Na tečaju so predavali tov. Rozman iz Ljubljane, Hočevar iz Celja in Arih iz Maribora. Tov. Rozman je obdelal zakon o zaščiti delavcev, delavsko zbornico in obratne zaupnike, tov. Arih naloge in namen delavske strokovne organizacije, predvsem JSZ, tov. Hočevar pa je zelo poljudno navzočim pojasnil zakon o zavarovanju delavcev. Po vsakem referatu je sledila zelo živahna debata, ki je bila dovolj zgoren dokaz, da so navzoči pazno sledili izvajanjem govornikov in da trud ne bo zastoj. Ljutomersko okrožje JSZ s tem izobraževalnim delom, ki ga vrši med tamkajšnjim delavstvom, polaga temelje res pravemu in smotrному strokovnemu delu, ki je tudi za te kraje izredno potrebno, saj do zadnjega časa to delavstvo ni mnogo vedelo za strokovno organizacijo in je bilo prepuščeno več ali manj samemu sebi. Tako bodo pa tudi ti kraji stopili v prve vrste organiziranega delavstva in si tako sami kovali svojo boljše bodočnost. Tečaj je vodil tov. Martin Obrhan iz Ljutomeru, ki se je ob zaključku predavateljem toplo zahvalil za izredno zanimive referate, prav tako pa tudi tov. tečajnikom in jih pozival na vztrajno delo. Le toliko, kolikor bomo sami izobraženi in enotni, bomo res kos težkim nalogam, ki se nam bodo v bodočnosti stavile na pot.

Stahovica

V nedeljo 17. decembra 1939 se bo ob 10 dopoldne vršilo večje delavsko zborovanje v prostorih Prosvetnega doma v Stahovici. Na to zborovanje vabimo vse delavstvo iz Črne in Stahovice. Na dnevnem redu bo poročilo o poteku meznega gibanja, ki ga žal še ni bilo mogoče zaključiti, ker podjetje nudi preizek odstotek zvišanja plač. Poleg tega pa bodo tudi protestirali proti naraščajoči draginji in zahtevali, da v interesu reda in miru skušajo to draginjo merodajni činitelji kolikor bolj zaježiti. Vsi delavci zgornjega kamniškega okraja v nedeljo 17. decembra na naše zborovanje!

Nazarje

Glede na velik porast cen življenjskih potrebščin je naša krajevna skupina prosila centralo, naj podjetju predloži predlog za zvišanje plač. Na to vlogo je podjetje odgovorilo, da je pripravljeno razgovarjati se, nakar so se v četrtek 7. decembra zvečer vršili med podjetjem, obratnimi zaupniki in

zastopnikom centrale tozadevni razgovori.

Podjetje je dalo izjavo, da je za deset par na uro povišalo vse zasluzke že za mesec november, sedaj za december pa je pripravljeno zopet povišati mezde za 20 par na uro. Tako, da bi skupno zvišanje za sedaj znašalo 30 par na uro.

Drugi dan, na praznik 8. decembra, pa je bilo člansko zborovanje, na katerem je zastopnik centrale tov. Rozman poročal o poteku razgovorov. Sestanek je bil izredno dobro obiskan. Poleg poročila o meznem gibanju je tov. Rozman obdelal tudi vprašanje dela v strokovni organizaciji, kakor tudi naloge, ki jih ima delavstvo do nje. Po poročilu se je razvila zelo živahna debata, v katero so posegali posamezniki. Sestanek je v vsakem oziru izredno dobro uspel in so tovariši, ki so bili na sestanku, mogli videti, kako nujno potrebna je delavska strokovna organizacija, v kateri pa je treba, da se vsak član aktivno udeleži v njej in bori za svoje pravice. Le na ta način more tako organizacija kakor obratni zaupniki vršiti poverjene jim naloge. Navzoči so izrazili željo, da bi se članski sestanki kar večkrat vršili, da bi se tako delavci bolj izobražili in spoznali v svojih delavskih vprašanjih.

Ljubno

8. dec. ob 2 popoldne se je vršila v Grušovljah širša odborova seja strokovne skupine lesnega delavstva v Ljubnem. Seje so se udeležili vsi odborniki, pa tudi več članov skupine, kot gostje pa so prišli še nekateri tovariši iz Nazarij in tov. Rozman iz Ljubljane. Na dnevnem redu je bilo vprašanje, kako začeti akcijo za zvišanje plač žagarjem. Po daljših razmotiranjih se je soglasno sklenilo, da je treba okrajnemu glavarstvu v Gornjem gradu predlagati revizijo pogodbe, ki je bila sklenjena v marcu letošnjega leta med žagarskimi delodajalci in delojemalci, ki naj se utemeljuje s tem, da so se življenjske prilike znatno spremenile in zahtevajo, da se tozadevne postavke za žagarje lesa prilagode novim razmeram.

Javornik

Odbor skupine obvešča vse člane, da ima v zalogi delavski koledarček JSZ za leto 1940. Člani, ki koledarčka še nimajo, naj si ga nabavijo. Dobijo ga v pisarni skupine ali pa pri skupinskih odbornikih. Koledarček je letos zelo praktičen in stane kljub večjemu obsegu samo 8 dinarjev. Prosimo, da v redu plačujete članarino. Blagajnik ima namreč naročilo, da se pri podeljevanju podpor strogo ravna po določenih pravilnikih. Kdor bo torej na zaostanku s članarino, se mu ne bo mogla nuditi nobena podpora. Izjema so seveda člani, ki redno plačujejo za daljšo dobo. Podpisnice kolektivne pogodbe so vložile pri podjetju vlogo za božični prispevek. Upamo, da bo podjetje upoštevalo ta predlog in nam za božične prilike izplačalo enkratni prispevek.

Ljubljana

V podjetju Sever et komp., trgovina s semeni, je zaposlenih z nameščenci vred okoli 55 uslužbencev. Kar je delavcev, so se v celoti organizirali v JSZ. S tem korakom hočejo doseči primerno zvišanje svojih zelo nizkih plač in urediti še druge zadeve, ki so v zvezi službenih odnosov. Pogoj za uspeh pa je, da bodo vsi člani do kraja tako enotni, kot so to pokazali ob ustanovitvi svoje strokovne skupine živiliških delavcev. Kako bodo potekali razgovori s podjetjem, bomo poročali v prihodnji številki. V slogi je moč in obramba delavskih pravic.

Maribor

V nedeljo 17. decembra se bo v uradnih prostorih ekspoziture JSZ vršil delavski tečaj. Tečaj se prične točno ob 9. uri dopoldne. Zaradi tega naprošamo vse udeležence tečaja, da pridejo še pred 9. uro. Na tečaju bosta predavala tov. Kores o načinu posredovanja delavskih zaupnikov in tov. Reberšek o pomenu kolektivnih pogodb. Vse tiste, ki so se zadnjega tečaja udeležili, naprošamo, da se našemu vabilu odzovejo. Tečaj je nujno potreben za vsakega delavca, da spozna delovanje in namen strokovne organizacije, kakor tudi svoje pravice, ki jih ima po obstoječi delavski zaščitni zakonodaji.

Jesenice-Javornik

Delavske organizacije: Jugoslovanska strokovna zveza, Narodna strok. zveza, Savez metalških radnika Jugoslavije in Zveza združenih delavcev za Jesenice-Javornik sklicujejo za nedeljo 17. decembra tega leta ob 9. uri dopoldne v prostorih »Delavskega doma« na Savi javno delavsko zborovanje s sledečim redom: 1. Položaj delavstva z ozirom na naraščajočo draginjo. 2. Naši predlogi pri KID. Poročajo zastopniki vseh delavskih organizacij. Dolžnost vsega delavstva je, da se v polnem številu udeleži.

Brdo

Naše opekarsko delavstvo je po večini pozimi šest mesecev brez zasluzka. Ker nas pa nihče ne podpre s kakšno podporo, je sklenil odbor, da priredi 26. decembra 1939 ob 14. uri v gostilni g. Emila Margona na Brdu božičnico s sledečim sporedom: 1. Otvoritev. 2. Govor predsednika JSZ tov. Srečka Zumra. 3. Deklamacija tovarišice Francke Jančič. 4. Razdelitev daril. 5. Prosta zabava. Da bo stvar večjega obsega, naprošamo člane in članice, da pohitijo z nabiralno akcijo. Naš uspeh bo, da pokazemo, da delamo enotno za svojega bližnjega. Vse, ki še niso plačali koledarčka, pozivamo, da ga sigurno plačajo do Božiča, da ne bomo ostali dolžni centrali.

Trbovlje

Predavanje čast. g. Kača, duhovnega vodje skupine, bo v sredo 20. t. m. ob 5 popoldne v tajništvu. Ponovno prosimo člane, da se teh, za delavce tako važnih predavanj udeležujejo. Ne samo materialne dobrine, ki so človeku potrebne, tembolj so potrebne pravemu krščanskemu socialistu tudi duhovne vrednote, iz katerih črpa ljubezen do sodelavca, sočloveka. O vsem tem pa govori predavatelj. Zato ne izostajajte od teh predavanj.

Skupina je prejela koledarčke, da jih razproda med članstvo. Prosimo, da jih čimprej prevzamejo. — Podpirajte svojo strokovno organizacijo.

Solčava

V nedeljo 17. t. m. se vrši po prvi sv. maši izredni občni zbor v prostorih kakor zadnjič. — Udeležba za vse člane skupine strogo obvezna.

Delavski koledarček

so plačale do 11. decembra sledeče skupine: Celje 160 din, Gameljne 56 din, Jesenice 94 din, Kamnik 160 din, Kranj 560 din, Medvode 160 din, Rimske Toplice 80 din, Slovenj Gradec 40 din, Stahovica-kamnelom 120 din, Škofja Loka (obl.) 424 din, Št. Vid (test.) 320 din, Zagorje 300 din, Ljubno 112 din, Maribor 320 din, Vse ostale nujno prosimo, da nam vsaj do Božiča nakažejo ves znesek, da bomo imeli račune v redu. Posnemajte navedene vrle skupine.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

Delavska PRAVICA
GLASILO
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnine na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Joško v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žamer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. z. o. o. s. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blojce)